

Za enako raven zaščite

Enotna slovenska delegacija je v torek, 12. t.m., na tiskovni konferenci v Rimu ponovno obrazložila osnovne zahteve manjšine glede njene zakonske zaščite. Odposlanstvo Slovencev v Italiji je smatralo za potrebno poudariti nekaj glavnih točk glede na to, da se v pristojni senatni komisiji nadaljuje preučevanje zakonskih predlogov za zaščito slovenske manjšine in glede na to, da tudi vlada pripravlja svoj zakonski osnutek. Enotna slovenska delegacija hkrati ugotavlja, da so znane italijanske nacionalistične sile v Trstu in tudi drugod po deželi Furlaniji-Juljski krajini okrepile svojo dejavnost in skušajo z izkrljanjem dejstev in dogodkov prepričati izglasovanje oziroma odobritev zaščitnih norm. Znano je, kako je bil v tej zvezi in v ta namen pred kratkim ustanovljen v Trstu poseben odbor, ki izvaja močan pritisk na italijanske politične sile, da ne bi podprle predlogov za zaščito slovenske narodne manjšine.

Glavni glasnik enotne delegacije je na tiskovni konferenci v Rimu bil duhovnik Mario Garjup, župnik v Ukvah v Kanalski dolini. Ta je predstavnik tiska predvsem opozoril, da Slovenci v videmski pokrajini do sedaj ne uživajo nobene zaščite in se zlasti zavzel za uzakonitev pravice do pouka v materinem jeziku, češ da je to prvi in glavni pogoj za obstoj manjšinske narodne skupnosti. Govornik je hkrati zelo jasno obrazložil glavne razloge, zaradi katerih Slovenci odklanjajo preštevanje. V tej zvezi je predvsem naglasil, kako je skrajno nemoralno zahtevati od manjšine, naj pristane na preštevanje, potem ko je bila ta manjšina, n. pr. v Benečiji, predmet grobega raznarodovanja več kot eno stoletje, tako da je že pravi čudež, če še obstaja. Garjup je svoja izvajanja zaključil z zahtevo, naj italijanska država zagotovi enako raven zaščite vsem pripadnikom slovenske manjšine, ne glede na pokrajino, oziroma kraj bivanja.

Enotna slovenska delegacija je ta dan opravila v Rimu obisk na osrednjem sedežu socialistične stranke, danes (četrtek, 14. t.m.), pa je na obisku v Beogradu, kjer je gost predsednika Socialistične zveze delovnega ljudstva Jugoslavije Marjana Rožiča. Ta se pripravlja na potovanje v Rim, kjer bo imel pogovore s predstavniki osrednjih vodstev vseh strank vladne večine.

—□—

Kljub smrti Konstantina Černenka so se v torek, 12. t.m., redno začeli v Ženevi pogovori med delegacijama ZDA in SZ o vprašanju jedrske oborožitve. Pogovori bodo dvakrat na teden in bodo trajali dva meseca.

Mihail Gorbačov bo popeljal SZ v 21. stoletje

Štiriinpetdesetletni pravnik in agronom Mihail Gorbačov je od ponedeljka, 11. t.m., novi glavni tajnik sovjetske komunistične stranke in novi sovjetski državni poglavar. Samo štiri ure po objavi vesti o smrti dosedanjega glavnega partijskega tajnika Konstantina Černenka se je sestal plenum centralnega komiteja sovjetske komunistične partije in na predlog zunanjega ministra Andreja Gromika soglasno izvolil Gorbačova za novega partijskega tajnika in novega državnega poglavarja.

Če je Sovjetska zveza tako hitro dobila novega voditelja, moremo upravičeno sklepati, da je bil Černenko dolgo neozdravljivo bolan, tako da so člani politbiroja sovjetske komunistične partije imeli dovolj časa na razpolago za določitev njegovega naslednika. Izbira je tokrat padla na najmlajšega člana politbiroja Mihaila Gorbačova, ki je bil kandidat za najvišje mesto v velikem sovjetskem imperiju že pred 13 meseci ob smrti Jurija Andropova, a takrat njegova kandidatura ni prodrila prav zaradi tega, ker je bil »premlad«.

Z izvolitvijo Mihaila Gorbačova prevzema vodilno funkcijo in torej oblast v Sovjetski zvezi predstavnik generacije, ki za časa revolucije v letu 1917 ni bila niti na svetu in ki se tudi ni udeležila druge sve-

tovne vojne. Mihail Gorbačov je po narodnosti Rus in je postal član komunistične partije leta 1952, se pravi eno leto pred Stalinovo smrtjo. Izvedenci opozarjajo, da je novi tajnik sovjetske partije redno študiral na moskovski univerzi, na kateri je diplomiral iz prava, nato pa je študiral še agronomijo in prav tako diplomiral iz te stroke. Gorbačov velja za izvedenca v kmetijski politiki.

Z izvolitvijo Mihaila Gorbačova za glavnega tajnika sovjetske komunistične partije se po vsej verjetnosti začneja novo razdobje v zgodovini Sovjetske zveze. Pred novim voditeljem je cela vrsta pomembnih in kočljivih vprašanj, ki se tičejo zlasti notranjega političnega, gospodarskega in družbenega življenja in z urejanjem katerih ni mogoče več odlašati. Sovjetska zveza mora — po mnenju poznavalcev razmer — doseči pameten sporazum z Zahodom, saj ji v nasprotnem primeru grozi gospodarska in socialna izkrvavitve, oziroma strahotno obubožanje njenih ljudskih množic.

Vsekakor drži, da bo Sovjetska zveza pod vodstvom Mihaila Gorbačova dočakala začetek 21. stoletja, kar bo gotovo pomemben mejnik v zgodovini človeštva.

POMEMBNA SEJA V BEOGRADU

Prejšnji torek in sredo je v Beogradu potekala 16. seja centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije, za katero je v javnosti vladalo še posebno zanimanje. Omenjena seja je namreč pomenila zaključek večmesečne javne razprave o perečih problemih jugoslovanske družbe, ki je bila organizirana po vseh partijskih organizacijah v državi.

Že ob bežni analizi uvodnega referata in posegov posameznih razpravljavcev je moč izluščiti predvsem dva poglobljena problema: najbolj resen je seveda gospodarski položaj, kar je posledica velike zadolžitve Jugoslavije v tujini in neučinkovitosti domačega gospodarstva, opaziti pa je tudi krizo v uresničevanju jugoslovanskega koncepta socializma, ki je znan kot sistem socialističnega samoupravljanja. Ob vsem tem se v jugoslovanski družbi pojavljajo različne razlage z različnimi predlogi o rešitvi krize, ki bi jih v grobem mogli razdeliti v več skupin: zelo razširjeno mnenje, ki ga zagovarja tudi uradno partijsko vodstvo, je, da je do krize prišlo prav zaradi

neuresničevanja samoupravljanja, ki se kaže zlasti v preveliki oblasti birokracije in v dejstvu, da delavski razred še vedno ne odloča o razdelitvi dohodka. Po drugačni, centralistično nastrojeni razlagi pa naj bi do težav prišlo zaradi prevelikih kompetenc republik, ti krogi vidijo rešitev v krepitvi federacije, kar pomeni v bistvu korak nazaj, k pojmovanju iz prvih povojnih let. Partijsko vodstvo pa je še posebej kritično do oporečnikov, ki jim očita, da se zavzemajo ali za pretirano krepitev države po sovjetskem vzorcu ali pa za liberalizem oz. meščansko demokracijo zahodnega tipa.

Zgoraj navedena problematika pa nikakor ni bilo edino, o čemer so razpravljali na 16. seji centralnega komiteja. Tako so na njej spregovorili o nacionalizmu, o vlogi Zveze komunistov, Socialistične zveze, o vprašanju osebne odgovornosti, o idejni in akcijski neenotnosti med člani ZKJ itd. Ob vsem naštetem se zdi zanimiv npr. poseg Mike Špiljaka, ki je Zvezi komunistov očital preveliko ozkost in ob tem poudaril:

dalje na 2. strani ■

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 17. marca, ob: 8.00 Radijski dnevnik; 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu; 10.30 Mladinski oder: »Pravljica o črkah« (Vlado Vukmirovič-Zora Tavčar); 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Kmetijski tednik; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Nediški zvon; 15.00-19.00 Šport in glasba ter prenosi z naših prireditev; 19.00 Radijski dnevnik.

■ PONEDELJEK, 18. marca, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Narodnozabavna glasba, Koledar; 7.40 Pravljica; 8.00 Kratka poročila; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Luigi Cherubini: Medea; 11.35 Beleška; 12.00 Smer: slovenske gore, vodi nas Igor Škamperle; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glas »frajtonarce«; 13.30 Glasbena priloga; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Otroški kotiček: »Jakec Vohljač, otroški detektiv«; 16.00 Iz svetovne zakladnice pripovedništva; 17.00 Kratka poročila; 17.10 Komorni orkester RTV Ljubljana, vodi Stojan Kuret; 18.00 Kmetijski tednik (ponovitev); 18.30 Glasbena priloga; 19.00 Radijski dnevnik.

■ TOREK, 19. marca, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Narodnozabavna glasba - Koledar; 7.40 Pravljica; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Almanah: Med Brdi in Jadranom; 8.40 Slovenske popevke; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Oddaja za otroški vtrec; 10.20 Luigi Cherubini: Medea (drugo in tretje dejanje); 11.40 Beleška; 12.00 Filmskemu ustvarjanju naproti; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Povejmo v živo; 15.00 Mladi mladim; 16.00 Veter raznaša besede; 16.30 Postni govor; 17.00 Kratka poročila; 17.10 Komorni orkester RTV Ljubljana, vodi Stojan Kuret; 18.00 Iz mednarodnega natečaja Prix Italia: Gie Laenen: »Atmosfera, diapazoni«, radijska igra; 19.00 Radijski dnevnik.

■ SREDA, 20. marca, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Narodnozabavna glasba - Koledar; 7.40 Pravljica; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Almanah: Gospodarska problematika; 8.40 Slovenske popevke; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.00 Oddaja za 1. stopnjo osnovne šole; 11.30 Beleška; 12.00 Liki iz naše preteklosti; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Srečanje oktetov Primorske: oktet »Škofije« in oktet »Javor« iz Pive; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Povejmo v živo; 15.00 Kocka na kocko; 16.00 Od Milj do Devina; 17.00 Kratka poročila; 17.10 Letošnja revija »Primorska poje«; 18.00 »Poezija slovenskega zapada«, primorski pesniki v analitičnem prikazu Tarasa Kermaunerja; 19.00 Radijski dnevnik.

■ ČETRTEK, 21. marca, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Narodnozabavna glasba, Koledar; 7.40 Pravljica; 8.00 Kratka poročila; 8.40 Slovenske popevke; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.00 Oddaja za 2. stopnjo osnovne šole; 11.30 Beleška; 12.00 Sestanek ob 12h; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Povejmo v živo; 15.00 Diskorama; 16.00 Na goriškem valu; 17.00 Kratka poročila; 17.10 Mešani zbor stolnice v Bergenu na Norveškem; 18.00 Primorska diaspora v svetu; 19.00 Radijski dnevnik.

■ PETEK, 22. marca, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Narodnozabavna glasba - Koledar; 7.40 Pravljica; 8.00 Kratka poročila; 8.40 Slovenske popevke; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.00 Oddaja za srednjo šolo; 11.30 Beleška; 12.00 Spoznavajmo rbe našega morja; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Zbor Gimnazije iz Titovega Velenja in zbor Zvezne gimnazije za Slovence iz Celovca; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Povejmo v živo; 15.00 V svetu filma; 16.00 Iz svetovne zakladnice pripovedništva; 16.30 Postni govor; 17.00 Kratka poročila; 17.10 Mi in glasba: Na božna glasba; 18.00 Kulturni dogodki; 19.00 Radijski dnevnik.

■ SOBOTA, 23. marca, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Narodnozabavna glasba - Koledar; 7.40 Pravljica; 8.00 Kratka poročila; 8.40 Slovenske popevke; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Harfistka Jasna Corrado Merlak v Kulturnem domu v Gorici; 11.00 Moški zbor »Andrej Paglavac« iz Podgorice; 11.30 Beleška; 12.00 »Glas od Režije«; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila 14.10-17.00 Radijsko popoldne: Otroški kotiček: »Igrajmo se pravljice«; 15.00 Z Gershwinom od popevke do opere; 16.00 Naša šolska obzorja; 17.00 Kratka poročila; 17.10 Mi in glasba: Rumiana Ribarska (kontrabas) in Mira Fliš-Simatović (klavir) v Gallusovi dvorani; 18.00 Dramska vetrovnica: »Smeš na domačih tleh« (Lelja Rehar); 19.00 Radijski dnevnik.

■ nadaljevanje s 1. strani

»Naša družba je premalo odprta za vse domoljubne sile. Beseda domoljubje je skoraj izginila iz našega besednjaka, iz naših referatov, iz naših sklepov; ni je, kakor da ni več pomembna. Premalo smo odprti tudi za številne strokovnjake in znanstvenike, delavce, za družbene strukture, ki niso marksistične, a imajo rade to državo, skrbijo za njeno prihodnost in se zaskrbljeno sprašujejo, kam gremo, oziroma so pripravljene prispevati k našemu napredku. Sektaški smo tudi do velikega števila vernih ljudi, ki niso kleronacionalisti.« V nadaljevanju svoje razprave se je Špiljak vprašal: »Mar je bilo med NOB malo borcev vernikov, ki so se dobro bojevali in umirali za svobodo te države? Nič jih ni motilo, da so bili verni, pa tudi partija jih je sprejemala, zbirala okrog sebe in vodila v boj. Bojevali smo se in zmagovali skupaj z njimi, zakaj naj torej danes pozabimo na to široko fronto med NOB in v povojni gradnji države; zakaj danes mislimo — in pogosto tako tudi ravnamo v praksi — da sama zveza komunistov in njenih okrog 2 milijona članov lahko reši vse to, da lahko zveza komunistov, oprta predvsem na oblast — to je velika zabloda številnih naših akcij in pristopov — reši to državo iz težav, če ne bo zbrala in spravila v akcijo tudi drugih 20 milijonov Jugoslovancev, kajti brez njih ne bomo rešili države iz težav, v katere smo zabredli«, je poudaril Špiljak.

Po končanem dvodnevem zasedanju centralnega komiteja ZKJ so objavili ob-

SPREMEMBA
VOLILNEGA ZAKONA

Deželna svetovalska skupina Slovenske skupnosti izraža svoje zadovoljstvo nad dejstvom, da je 27. februarja deželna zbornica odobrila zakonski predlog svetovalcev De Agostinija, Pupinijeve in Stoke (Furlansko gibanje in Slovenska skupnost), ki odpravlja obveznost zbiranja podpisov za upravne volitve tistih strank, ki so zastopane v deželni zbornici.

Če se osrednja vlada temu zakonu ne bo uprla, bo že za letošnje majske volitve omogočeno Slovenski skupnosti, da predloži kandidatne liste kjerkoli v deželi in to brez notarskih zbiranj podpisov in seveda brez stroškov in truda.

To je vsekakor še en uspeh Slovenske skupnosti v deželni zbornici.

Proslava 40-letnice osvoboditve

Z dvema osrednjima slovesnostima bo Primorska letos proslavila 40-letnico osvoboditve in zasedanja prve slovenske vlade. Dne 2. junija bo v Ilirski Bistrici slovesna proslava, ki bo potekala v več delih. Pomembni mejnik v zgodovini primorskega ljudstva bodo proslavili s predstavitvijo dejavnosti vseh društev, ki delujejo v desetih občinah Primorske, in z množično mirovno manifestacijo mladih Istre, Primorske in zamejstva. Ob tej priložnosti bodo izdali posebno brošuro, v kateri bo prikazan 40-letni razvoj Primorske na gospodarskem in

širne sklepe, v skladu s katerimi naj bi v prihodnjih mesecih reševali predvsem ta vprašanja: povečati izvoz in devizni priliv, zmanjšati dajatve gospodarstva, ustaviti inflacijo in padanje življenjskega standarda, hitreje zaposlovati mladino. Iz naštetega je jasno razvidno, kje so tiste šibke točke, ki so v veliki meri pripomogle k sedanjemu stanju v Jugoslaviji, ki ga pogosto označujejo kot krizno, in to na gospodarskem, družbenem in političnem področju.

—□—

Umrl je France Lubej

Na ljubljanskih Žalah so konec prejšnjega tedna pokopali Franceta Lubeja, enega izmed ustanoviteljev Osvobodilne fronte slovenskega naroda. Umrl je pred nekaj dnevi v Ljubljani v starosti 88 let. Po poklicu je bil učitelj in se je že od mladih let udeleževal pri Sokolu ter se je po razsulu stare Avstrije boril za slovensko severno mejo.

Leta 1941 po zasedbi Jugoslavije se je kot član sokolske skupine udeležil ustanovnega zbora Osvobodilne fronte v Ljubljani. Od leta 1942 je bil član izvršnega odbora Osvobodilne fronte, na zboru v Kočevju leta 1943 je bil izvoljen v predsedstvo Slovenskega narodno-osvobodilnega sveta, nato pa se je udeležil zasedanja Avnoja v Jajcu.

Po vojni je bil tajnik prezidija ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije, republiški in zvezni poslanec ter član predsedstva Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije. Njegov spomin so počastili na žalni seji predsedstva republiške konference Socialistične zveze delovnega ljudstva v Ljubljani. Leta 1980 je izšla njegova knjiga z naslovom »Odločitve«, ki je pomemben prispevek k zgodovini slovenskega naroda med obema vojnoma in med zadnjo vojno.

OBISK V VIDMU

V Vidmu je bila 7. t.m. na obisku delegacija občinske skupščine iz Ljubljane. Šlo je za vrnitev obiska, ki jo je svoičas opravilo v Ljubljani predstavništvo videmske pokrajine. Goste je sprejel predsednik pokrajinskega odbora Englaro s sodelavci. Razpravljali so predvsem o možnem sodelovanju na gospodarskem in kulturnem področju.

kulturnem področju. Izšla bo tudi posebna številka revije Primorska srečanja, ki bo posvečena zadnjim bojem pri Ilirski Bistrici v letu 1945 in 40-letnemu razvoju Primorske. Na proslavi bo med drugim govorila predsednica jugoslovanske zvezne vlade Milka Planinc.

Ob 40-letnici zasedanja prve slovenske vlade v Ajdovščini bo v središču Vipavske doline vrsta prireditev. Dne 5. maja bo na osrednjem trgu v Ajdovščini zborovanje, na katerem bo govoril predsednik slovenske vlade Dušan Sinigoj.

PREJELI SMO:

Zaradi resnice

K temu pisanju me je spodbudil članek Zavolje resnice, ki je bil objavljen v Katoliškem glasniku in ga je podpisalo Uredništvo. Stari rek »Roma locuta, causa finita«, kar pomeni: Rim je spregovoril, stvar je urejena, o tem ni več razpravljanja — prav gotovo ne velja za Katoliški glas, ko prikaže pristransko resnico. Ne gre tu za ugotavljanje ali je bil članek napisan po višjem ukazu ali ne, temveč za izjavo, ki ni v celoti resnična. Zato ugotavljam naslednje:

K 1. Glede volje duhovnikov ali so bili proti ali ne pred razmejitvijo župnije Sv. Maver v Sestlanu, velja pripomniti, da je šlo za dvoje vprašanj: ali ustanoviti novo župnijo ali razširiti župnijo naselja sv. Mavra. Tu so si predlogi nasprotovali. Zato je trditev, da se ni zgodilo »proti volji duhovnikov« iz trte izvita.

K 2. Cerkveni zakonik res daje škofu pravico, da ustanavlja ali ukinja nove župnije, potem ko se je posvetoval z duhovniškim svetom. Prav pa bi bilo, da bi se škof posvetoval s prizadetimi prebivalstvom, ker bi to bilo v duhu Družega vatikanskega cerkvenega zbora, ki v svojih izjavah in dokumentih toliko poudarja vlogo vernikov - laikov v življenju vesoljne in krajevne Cerkve.

K 3. Trditev, da so bili za časa nadškofa Petra Cocolina imenovani delegati v posameznih župnijah, ni resnična. To se je zgodilo pod kapitularnim vikarjem msgr. Ristisom. Nadškof Cocolin kot tudi njegov predhodnik nadškof Pangrazio, ki je ustanovil župnijo naselja sv. Mavra, nista nikdar govorila o razširitvi župnije na škodo drugih župnij.

K 4. Dejansko je škof z ukinitvijo enotnega slovenskega pastoralnega področja razdelil slovenske vernike med štandrediški dekanat, kjer so zastopani samo Slovenci, in devinski, ki je postal jezikovno mešani. Omenjeno poročanje o duhovnikih pa je farizejsko.

K 5. Glede preštevanja ali predhodnega vpisa za ustanovitev osebne župnije v praksi ni nobene razlike, ko gre dejansko za vpis vernikov in s tem tudi za preštevanje.

Ker se Katoliški glas sklicuje na Cerkveni zakonik, ko piše o pravici škofa, da ustanavlja ali ukinja župnije, nastaja vprašanje samo po sebi, zakaj pa škof ne ustanovi teritorialne slovenske župnije v Gorici?

Zadnja trditev, češ da »naše vernosti ne bodo reševale juridične institucije« me preseneča, ker prav na cerkvenem področju postanemo tako brezpravna raja. Vse to zavoljo resnice.

Slovenski vernik

—□—

URADNI STIKI KPI - SPD

S tridnevni seminarjem v Rimu so italijanski komunisti in zahodnonemški socialdemokrati tudi uradno potrdili sodelovanje, ki je dolga leta potekalo v okviru posameznih srečanj. Rimski seminar, katerega glavna tema je bila »evropska levica in Evropa«, so priredili po nedavno objavljenem članku v tednikih obeh strank, ki sta poleg razlik razkrili tudi skupna prizadevanja za raziskovanje tretje poti v socializmu. Odposlanstvo socialdemokratske stranke Zvezne republike Nemčije je sprejel tudi glavni tajnik italijanske komunistične partije Alessandro Natta.

Televizija mora biti vzgojno - informativno sredstvo

V današnjem sodobnem svetu je postalo obveščevalno sredstvo zelo važen dejavnik v človekovem vsakdanjem življenju. Skoraj ni več hiše, ki ne bi imela vsaj enega radijskega sprejemnika, televizije in kopice revij in časopisov. S pomočjo teh obveščevalnih sredstev se človek vsak dan seznanja z dogodki v svetu. Radio in televizija pa sta človeku tudi v razvedrilo in kratek čas.

Zlasti televizija je osvojila premnoge družine. Prav o njej bomo danes spregovorili, saj je mnogokrat predmet žolčnih razprav v družini: otroci bi radi gledali film, oče televizijski dnevnik, manjši otroci risanke itd... vsak bi rad gledal svoj najljubši program, a v hiši je samo ena televizija.

Vprašanje je, kdaj je televizija lahko škodljiva za otroke in v kolikšni meri. Škodljiva postane, če jo otrok preveč gleda in če jo gleda brez vsakega nadzorstva staršev. Mnogi otroci presedijo pred televizijskim sprejemnikom cele popoldneve ali pozno v noč gledajo programe, ki zanje niso primerni. Predolgo sedenje pred televizijskim sprejemnikom je dvakrat škodljivo: za oči in za ves telesni otrokov razvoj. Otroku potrebuje mnogo gibanja na svežem zraku, potrebuje mnogo aktivnosti, da sprošča svojo energijo. Če sedi predolgo časa pred televizijo, postane pasiven, se premalo giba in se preveč prepusti apatičnosti. Prekomerno gledanje televizije tudi negativno vpliva na šolarja, ker mu lahko zmanjka časa za učenje in igranje. Prav igranje je za majhnega otroka velikega pomena, ker v igri otrok razvija svojo domišljijo in kreativnost in tudi sprošča prekomerno energijo.

Poleg prekomernega gledanja televizije je tudi drugo vprašanje: katere programe naj gledajo otroci? Naši otroci lahko gledajo raznovrstne programe, in sicer poleg

italijanskih programov na treh kanalih, neštete zasebne televizijske programe, programe koprške in ljubljanske televizije in še druge. Številne zasebne televizije predvajajo veliko število risank, toda mnogo jih je neprimernih za otroke, ker se v njih povečuje nasilje in nimajo vsebinsko nič vzgojnega; tudi nešteti filmi, ki jih gledajo mladi, niso zanje primerni. Naloga staršev je, da izberejo primerne oddaje, ki bodo otrokom koristile in bodo poučne; starši morajo tudi določiti koliko ur dnevno bo otrok gledal televizijo. Najbolj primerno je, če se omeji gledanje televizije na največ eno uro dnevno. Otroci naj gledajo mladinske oddaje, ki so prav njim namenjene, in pa kake poučne dokumentarne filme o živalih in rastlinah.

V moji izkušnji z otroki sem prišel do ugotovitve, da je preveč slovenskih otrok, ki gleda samo italijanske televizijske programe. Ljubljanska televizija večkrat proizvaja zanimive dokumentarje o živalih, raznih plemenih, ki živijo v afriških pragozdovih in o raznih rastlinah, tudi risanke so zelo poučne in primerne za otroke. Tudi za učenje materinščine je gledanje slovenskih televizijskih oddaj primerno, saj slišijo lepo slovenščino, posebno tisti otroci, ki so iz mešanih zakonov in doma govorijo ali po italijansko ali pa v tržaškem narečju.

Slovenski starši naj napotijo otroka, da bo gledal čimveč slovenskih oddaj, in naj omejijo gledanje televizije le na eno uro dnevno; izbirajo naj take programe, ki bodo primerni in poučni zanje in le tako bo postala televizija res vzgojno in informativno sredstvo za vse.

Seveda slovenska manjšina v Italiji želi čimprej gledati deželne programe v sloven-

Marko Paulin

dalje na 7. strani ■

Nove glasbene pobude v Biljah in Mirnu

Mladinski mešani zbor Bilje-Orehovlje-Miren načrtuje v letošnji sezoni, ki sovpada s peto obletnico ustanovitve zbora, posebej intenzivno dejavnost v proslavitev evropskega leta glasbe. V delovnem repertoarju zbora je bila v zadnjih mesecih prav iz teh pobud na prvem mestu glasba starih, večnih mojstrov, ki se jih letos posebej spominjamo ob 300-letnici (J.S. Bach in G.F. Händel) oz. 400-letnici (H. Schütz) rojstva. Sadove marljivega dela je zbor v minulih dneh že predstavil domačemu občinstvu na koncertih v Biljah in Mirnu. Prvič je ob tej priložnosti stopila pred občinstvo skupina novincev in novink zbora, ki zaenkrat vadi še ločeno in je kot taka tudi nastopila, napovedana kot mlajši mladinski pevski zbor Bilje-Orehovlje-Miren. V sklepnih zborovski skladbi pa so vsi člani zbora — tako starejša glavnina kot novinci zapeli skupaj in v tem združenem nastopu že dali naslutiti nove, sveže in okrepjene dimenzije zbora.

Na obeh koncertih sta nastopila tudi prof. Hubert Bergant, tokrat kot pianist ter prof. Alfredo Marcosig, kot violinist. Mojstra sta oblikovala drugi del koncertnega programa in v njem pred-

stavila Händlovo Drugo in Tretjo sonato za violino in klavir, prof. Bergant pa še Sonato v d-molu in Sonato v C-duru Domenica Scarlattija (rojenega ravno tako pred tristo leti) ter Händlovi Sonatino za klavir in Fantazijo za klavir. Njun nastop je bil napovedan kot profesionalni in najprepričljivejšo potrditev dani napovedi sta s svojimi znanimi kvalitetaми seveda dala mojstra sama. Prof. Bergant je sicer poskrbel tudi za klavirsko spremljavo obeh zborovskih skupin.

V celotnem vtisu gre koncerta oceniti kot pomembna glasbena dogodka v kulturnem življenju obeh krajev. Ob skrbni pripravi, ki so jo manifestirali že vabljivi lepaki, lepi programi in nato še klene napovedi, je programska zasnova koncertov izzvenela kot stilna novost in primer novega pristopa, ki je vreden vse pozornosti in priznanja. Mladim pevkam in pevcem zato naše čestitke za pristrčni in ubrani ljubiteljski prvi del, mojstroma Bergantu in Marcosigu za profesionalni drugi del koncerta, vsem pa zahvala za odkrivanje starih, zlahtnih lepot Bacha, Händla, Scarlattija in Schütza.

TEDEN DNI KULTURNIH POBUD V RICMANJIH

V Ricmanjih praznujejo vaškega patrona sv. Jožefa in dolgoletna vaška navada je, da se prav v tem času močno razvije kulturno in rekreacijsko delovanje v vasi.

Tudi letos bodo v Ricmanjih priredili tako imenovani »Ricmanjski teden«, to je niz prireditev in drugih pobud, ki poživijo kulturno delovanje v vasi.

Kulturno-prosvetni delavci pri ricmanjskem kulturnem društvu »Slavec« so se še posebej potrudili in za letošnji ricmanjski teden pripravili zanimiv niz prireditev.

Tako so v torek, 12. t.m., odprli v Babni hiši likovno razstavo Demetrija Ceja, ob

Barbari Škerlavaj z Opčin, ki je na tržaškem vseučilišču z odliko diplomirala iz biologije, čestita in želi še veliko uspehov

Mešani pevski zbor Sveti Jernej

tej priložnosti pa je nastopil novogoriški oktet Vrtnica. V petek pa bodo odkrili spominsko ploščo skladatelju in šolniku Ivanu Kuretu (1863-1914). Gre za pobudo, ki je važna za širši kulturni prostor, saj je nujno potrebno, da se spominjamo naših pomembnih mož, ki so v preteklosti vzgajali in oblikovali naše prednike. Na slovesnosti bodo s primernim programom sodelovali otroci osnovnih šol iz Šmarij, Dekanov, Ricmanj in od Domja ter pesnik Aleksij Pregarc.

Za soboto so organizatorji napovedali nastop openske dramske skupine SKD Tabor z Gorupovim Malim taborom starih — Beseda 84. medtem ko bo v nedeljo zgodaj popoldne na vaškem trgu koncert ricmanjske godbe na pihala, ki jo vodi Ennio Križanovski. Za nedeljski večer je predvidena tudi upirzoritev igre v dveh dejanjih »1. april«, ki jo je pripravila domača dramska skupina. Igro režira Drago Gorup, ponovili pa jo bodo tudi v torek na praznik sv. Jožefa, ko se bo tudi zaključila širokopotezna in zanimiva kulturna akcija ricmanjskega kulturnega društva »Slavec«.

Odbornik Lokar o slovenski manjšini

V razpravo v tržaškem občinskem svetu o proračunu je posegel tudi odbornik Slovenske skupnosti prof. Aleš Lokar. V svojem govoru je obširno obravnaval vprašanja, ki se tičejo zaščite slovenske manjšine v Furlaniji-Juljski krajini. Spomnil je, da je pismo o svojem stališču glede zaščite manjšine poslal tudi italijanskemu dnevniku *Il Piccolo*, a je ravnatelj odklonil objavo. Lokar pripominja, da gotovo ni mogoče označiti za vzor demokracije razprave, v kateri ni slišati glasu zainteresiranih.

Predstavnik Slovenske skupnosti v nadaljevanju opozarja na zgrešeno politiko proti slovenski manjšini v Italiji po prvi svetovni vojni. Prišlo je do nasilij proti slovenskemu prebivalstvu, čemur so sledile tragične posledice, zlasti med vojno.

Lokar odločno zavrača trditve nekaterih, da je slovenska manjšina v Italiji najbolj zaščiten na svetu. Dejansko ni najbolj zaščiten niti v Italiji ter imajo veliko obsežnejšo zaščito Nemci na Južnem Tirolskem in Francozi v Dolini Aoste. Zaščito imajo celo razne majhne skupine, med katerimi profesor Lokar omenja katalonsko manjšino na Sardiniji. V Algheru na primer so dvojezični napisi in številne druge

norme za zaščito omenjene etnične skupine.

Odbornik Lokar je nato zavrnil še druge demagoške trditve proti Slovincem, med drugim glede majhnega števila. Poudaril je, da Slovenci predstavljajo okrog 5 odstotkov prebivalstva v Furlaniji-Juljski krajini. Švicarski strokovnjaki v Bellinzoni, katerim gotovo ni mogoče očitati pristranosti, celo ugotavljajo, da so Slovenci velika večina v 17-ih občinah, v osmih občinah predstavljajo od 20 do 40 odstotkov prebivalstva ter okrog 10 odstotkov prebivalstva v desetih občinah. Iz tega se vidi, da so tudi Slovenci večina v določenih conah. K temu je treba še dodati, da so Slovenci večina v nekaterih predelih raznih občin in v drugih predelih manjšina. Značilen primer za to je tržaška občina s slovensko večino na Krasu.

Država — opozarja profesor Lokar — se ne sme različno obnašati v raznih pokrajinah. Tako nastaja diskriminacija tudi proti Slovincem, ki se že nad 40 let bori za zakon o manjšinski zaščiti.

Ob zaključku je Lokar povedal, da bo glasoval za občinski proračun, toda splošni položaj sili Slovensko skupnost k previdnosti. Njeno bodoče obnašanje bo odvisno od obnašanja sedanjih zaveznikov.

Anketa v devinsko-nabrežinski občini

Devinsko-nabrežinska sekcija Slovenske skupnosti je v preteklih dneh razposlala številnim občanom anketne pole z vprašanji, ki se nanašajo na najaktualnejše probleme v občini. Gre za pobudo, ki jo je sekcija SSK sprožila v okviru priprav na sestavo upravnega programa za petletje 1985-1990, ki se bo začelo z letošnjimi volitvami. Namen ankete, ki je široko zastavljena, saj so bile anketne pole razposlane prebivalcem vseh 14 vasi v občini, je trojen: prvi, ugotoviti dejanske potrebe posameznih vasi, drugič izvedeti za mnenje o nekaterih splošnih usmeritvah občinske dejavnosti in tretjič oceniti delo sedanje občinske

uprave, v kateri je, kot znano, Slovenska skupnost aktivno sodelujoča.

Kar zadeva potrebe posameznih vasi je treba seveda poudariti, da gre pretežno za vprašanja o javnih delih in o storitvah, od cest do javne razsvetljave, od šolskih poslopij do prostorov za kulturno in športno dejavnost ter do raznih socialnih storitev. Tu je anketna pola dokaj podrobna, tudi zato, ker so pogoji v raznih vaseh različni in so torej tudi potrebe drugačne.

Skupina vprašanj se nanaša na splošno usmeritev občinske uprave. Tu sta še zlasti zanimivi vprašanja, kakšen je odnos domačinov do turizma in do kmetijstva, torej do dveh gospodarskih dejavnosti, ki jih je občinska uprava označila za primarni dejavnosti tega področja. Poleg tega je posebno vprašanje namenjeno ostalim gospodarskim dejavnostim, od trgovine do kamnarstva in od obrtništva do ribolova.

Zadnja skupina vprašanj pa zadeva delovanje sedanje uprave in tu je treba navesti vprašanje v zvezi z urbanistiko in splošno oceno delovanja sedanje uprave. Vendar pa je, kot piše v tiskovnem poročilu sekcije Slovenske skupnosti, za to stranko najpomembnejši prav prvi del ankete, kajti na tej osnovi bo mogoče bolje kot v preteklosti sestavljati upravni in politični program, ki bo tako v večji meri odražal dejanske želje in potrebe prebivalstva.

Anketni poli, ki je anonimna, saj je edini osebni podatek, ki ga vprašalnik terja, vas, v kateri občan stanuje, je priloženo pismo z navodili in s prošnjo, naj se čim večje število občanov odzove anketi, saj lahko z nekaj minutami pozornosti tudi sami prispevajo k boljšemu načrtovanju bodočnosti devinsko-nabrežinske občine.

Z referendumom so potrdili, da nočejo termocentrale

V nedeljo, 10. marca, je bil v miljski občini referendum o mnenju občanov glede gradnje termocentrale na premog v dolini Oreha. Udeležilo se ga je nad 70 odstotkov volilnih upravičencev, od teh pa se je nad 90 odstotkov izreklo proti gradnji termocentrale na premog, ki jo načrtuje državno podjetje ENEL.

Prebivalci miljske občine so tako potrdili, da so proti premogovni centrali, ki bi nedvomno prizadela sedanje načrte občine Milje, ki teži predvsem po industrijskem in turističnem razvoju.

Z izidom referenduma so zadovoljni predvsem sedanji člani občinskega sveta, se pravi komunisti in socialisti. Lista Fraušin, ki danes upravlja občino, ugotavlja, da je na referendumu prevladala zdrava pa-

met ne glede na politične in ideološke usmeritve posameznikov.

Opozicija očita županu Berdonu in njegovi upravi, da je izkoristila referendum v svoje predvolilne namene.

Zelo zgovorni izid nedeljskega ljudskega glasovanja skoraj gotovo dokončno rešuje doslej odprto vprašanje namestitve premogovne termocentrale v dolini pri Orehu oziroma v naši pokrajini. Družba ENEL doslej ni izdala nobenega sporočila. Uradno se bo sicer o namestitvi termocentrale morala izreči deželna vlada, vendar tudi na deželi ne bodo mogli mimo izida glasovanja, ki je odločno pokazalo, da so prebivalci miljske občine proti namestitvi premogovne termocentrale, ki bi nedvomno močno prizadela naravno okolje

ZBOROVANJE O VZGOJI DUHOVNIKOV V HABSBURŠKI MONARHIJI V 18. IN 19. STOLETJU

Goriški zavod za versko in družbeno zgodovino, ki ga vodi zgodovinar Fulvio Salimbeni, načrtuje za letošnje leto bogat program predavanj o zgodovini naših krajev. Obravnavali pa bodo najrazličnejša vprašanja, ki naj bi osvetlila razna malo jasna vprašanja iz naše zgodovine.

Prvo predavanje, ki ga je priredil ta inštitut, je bil 1. marca, ko je v prostorih bivšega goriškega bogoslovja predaval najvidnejši italijanski strokovnjak s področja cerkvene zgodovine prof. Gabriele De Rosa. Govoril je o vplivih med vernostjo in družbo v italijanskem 18. stoletju.

Bolj zanimiv pa bo seminar, ki ga za vod prireja 15. t.m., ko bo govor o vzgoji duhovnikov v bogoslovjih v deželah pod habsburško oblastjo v obdobju od 18. do 19. stoletja. Profesorji Xenio Toscani, ki predava na univerzi v Paviji, prof. Angelo Gambassi s padovanske univerze in prof. France Dolinar z ljubljanske teološke fakultete bodo predstavili učne načrte in vzgojne cilje bogoslovij v Paviji, Padovi in Ljubljani.

Prav gotovo gre za pomembno vprašanje, saj je znano, kolikšno vlogo so odigrali duhovniki pri vzgoji in kulturi ter gospodarski rasti našega ljudstva prav v omenjenih stoletjih. Seminar naj bi po želji pobudnikov prikazal kar se da popolno sliko o oblikovanju duhovnikov, njihovih učnih načrtih in vzgoji tudi glede na širše območje in ne samo na omenjena mesta.

To zanimivo srečanje zgodovinarjev bo v petek, 15. t.m., v prostorih goriškega bogoslovja. Začelo se bo ob 16. uri.

Izdajatelj: Zadruga z o. z. »Novi list« — Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157 — Odgovorni urednik: Drago Legiša — Tiska tiskarna Graphart, Trst, ulica Rossetti 14, tel. 772151

Razpis 15. zamejskega festivala domače glasbe

S.K.P.D. »F.B. SEDEJ« in Ansambel »L. HLEDE« razpisujeta

15. Zamejski festival domače glasbe, ki bo v Steverjanu 6. in 7. julija 1985.

a) Komisiji, ki ju bodo sestavljali strokovnjaki in predstavniki občinstva, bosta podelili naslednje nagrade:

- Nagrada za najboljšo melodijo in trofej ansambla »L. Hlede« L. 500.000
- Nagrada za najboljšo izvedbo L. 400.000
- Nagrada za najboljši zamejski ansambel L. 200.000
- Nagrada občinstva L. 100.000
- Nagrada za najboljšo besedilo L. 50.000

b) Komisiji bosta sestavljeni:

- komisija za ocenjevanje besedil
- komisija za ocenjevanje glasbe

c) Organizator si prevzame stroške za kosilo, večerjo in prenočišče nastopajočih.

Za ansamble veljajo naslednji pogoji:

1. Na festivalu se lahko prijavijo vsi slovenski ansamblji, ki gojijo slovensko narodno zabavno glasbo.
2. Skladbi, ki ju bodo izvajali ansamblji, morata biti izvirni ter prvič izvedeni na festivalu v Steverjanu.

3. V prijavi morajo biti navedeni naslednji podatki:

Ime, priimek, datum rojstva, sedanje bivališče vodje in članov ansambla.

V dvojezičnem vzorcu, ki se prilaga, pa morajo biti navedeni še naslednji podatki: Ime in priimek, kraj rojstva, datum rojstva ter sedanje bivališče članov ansambla.

Podatki morajo biti čitljivi in točni!

4. Ansamblji so dolžni poslati:

- a) notno gradivo v enem izvodu;
- b) tekst besedil;
- c) izpopolnjeno priloženo tiskovino »prijava«;
- d) fotografijo ansambla;
- e) dvojezično tiskovino;
- f) kratko zgodovino ansambla.

5. Ansamblji so dolžni sporočiti organizatorjem vsako spremembo v ansamblu (bivališče, sprememba članov v ansamblu i.p.)

6. Prijave se sprejemajo najkasneje do 31. maja 1985 na sledeči naslov:

S.K.P.D. »F.B. SEDEJ« - ANS. »L. HLEDE«
Trg Svobode, 6
34070 STEVERJAN - SAN FLORIANO
DEL COLLIO

Koncert štirih pihalnih orkestrov v Gorici

Goriški Kulturni dom že dolgo ni doživel takega navala občinstva, kot za nedeljski koncert štirih godb na pihala, ki ga je priredila Zveza slovenskih kulturnih društev.

Uvodoma je o pomenu in vlogi, ki jo opravljajo godbe na pihala, spregovoril skladatelj Ignacij Ota, ki je med drugim poudaril misel, da smo doslej preveč zapostavljali tudi visoko kulturno vlogo, ki jo lahko opravljajo godbe.

V nedeljski koncert je poslušalce uvedlo igranje mladih gojencev godbe na pihala »Kras« iz Doberdoba, ki jih vodi Stojan Ristovski. Zaigrali so dve priredbi sloven-

skih ljudskih pesmi: Slovenski smo fantje in Moje dekle.

Sledila je godba Vesna iz Križa. To je godba, ki je sicer nekaj let doživljala precejšnje težave, kaže pa, da jih je sedaj premostila; pod vodstvom Giancarla Glasserja

Trebenska godba na pihala »Parma« je pod vodstvom Rada Škabarja dobro izvajala svoj repertoar, zelo dobro pa se je odrezala tudi godba na pihala iz Ricmanj, ki je pod vodstvom Ennia Krizanovskega izvajala skladbe Teika, Adamiča in Ruella.

Spored revije je povezovala Dunja Bergant, za primerno scensko opremo pa je poskrbel Silvan Bevčar.

M. L.

Sabljiči - včeraj in danes

Sabljiči so zadnji zaselek, ki še spada pod goriško pokrajino. Le nekaj kilometrov naprej se že prične tržaška pokrajina.

Imenovano naselje je obstajalo že v 18. stoletju, zato ima svoj zgodovinski pomen. Kakor vedo povedati stari kmetje, je bila na tem kraju hiša, imenovana »na Štrangi«. Zakaj takrat, kakor vemo iz zgodovine, so morali trgovci za prevoz blaga plačevati poseben davek t.j. mitnino. Omenjena hiša ima svoje staro ime še danes.

V prejšnjih časih je v njej stanovala družina, ki je živela od zaslužka pri pobiranju cestnine. Ker samo od tega ni bilo dovolj denarja za preživljanje, so bili njeni stanovalci tudi obrtniki. Motornih vozil takrat še ni bilo. Ljudje so se vozili in potovali s konjskimi vpregami.

Mitninar, ki je s svojo družino živel na Štrangi, je bil zaradi tega kovač. Popravljal je vozove in kočije ter koval vprežne konje. V prostem času pa je izdeloval tudi sablje za devinske grofe. Ti so mu za to delo plačevali prav dobro, zato se mu je izplačalo.

Ime vasice Sabljiči izhaja prav od tega kovača, ki se je takrat ukvarjal z izdelovanjem sabelj.

Do leta 1945 je imel zaselek Sabljiči samo tri hiše. Med drugo svetovno vojno so bile vse porušene. Nato pa znova sezidane z državno pomočjo.

Danes pa imajo Sabljiči kar 7 hiš. V njih živi 8 družin. Zanimivo pa je, da imajo vse le priimka: Legiša in Radetič. Prvotno sta živeli na tem kraju očitno le dve družini. Obe sta se potem povečali. Sinovi in vnuki so si zgradili nove hiše, v katerih živijo s svojimi družinami, poleg hiš njihovih nonotov. Obe prvotni družini imata stari hišni imeni: Stričevi (priimek Legiša) in Nunčevi (priimek Radetič). Obe hišni imeni sta še zdaj v rabi.

Svet, na katerem se nahajajo Sabljiči, pripada Krasu, ki ima malo rodovitne zemlje, saj ga sestavlja večinoma skala. Domačini od Sabljičev so se v preteklosti preživljali le deloma s poljem. Veliko so gojili domače živali: krave, prašiče, ovce, koši, nekaj konj; živino so gonili na pašo.

Kraške goličave pa pokosili, da so imeli dovolj sena za čez zimo.

Zaradi pomanjkanja rodovitne zemlje se Sabljiči niso razširili v večje naselje.

Omeniti pa moramo tudi Sabeljsko jezero pod vasjo, imenovano Prilostna ali Muščenice. Gre pravzaprav za dva kraška izvira, po katerih nosi jezero ime. Ob izvirihih so imeli Sabljičani dva mlina, enega v Prilostni in drugega na Muščenicah. Z njima so prav tako zaslužili nekaj denarja, saj se ju je posluževalo več okoliških vasi.

V Prilostno so nosili mlet ljudje iz vasi: Jamlje, Dol, Opatje selo, Brestovica, Nova vas, Selo na Krasu idr.

Na Muščenice pa ljudje iz krajev: Štivan, Medjavar, Devin, Sesljan, Mavhinje, Cerovlje idr. Ob obeh mlinih so se srečevali kmetje in njihove družine. Tu so zvečer ob ognju prepevali stare slovenske pesmi, plesali ter se zabavali.

Sabeljsko jezero dobiva vodo iz doberdobskega, pravzaprav iz njegovega predela Polaskega jezera. Iz Sabeljskega jezera pa odteka voda v Jadransko morje. Ta jezera so bila zelo koristna za domačine. V njih so napajali živino, ko so jo prignali s paš. Poleti pa so se ljudje v njih kopali.

dalje na 7. strani ■

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

»Goriški sprehodi« zanimiva zgodovinska knjiga za mlade in stare

V februarju je v Gorici izšla četrta knjiga Pastirčkove knjižnice, ki jih izdaja otroška revija Pastirček. Tokrat je izšla zanimiva poljudno zgodovinska knjiga učiteljice Marize Perat z naslovom »Goriški sprehodi«.

Kot pravi pesnica Ljubka Šorli tej knjigi na pot, je avtorica »Goriške sprehode« v nadaljevanjih objavljala v Pastirčku dobra štiri leta. Nekaj vrstic zatem lahko preberemo, da je avtorica zbrano gradivo za Pastirček predelala in dopolnila.

Dobili smo tako v roke zanimivo publikacijo, ki dobro dopolnjuje to vrzel v naši publicistiki. Po namenih Peratove je namreč knjiga predvsem namenjena učiteljem in učencem, da bi z njeno pomočjo lahko bolje spoznali Gorico in našo zgodovino.

V tem smislu je tudi knjiga razdeljena po poglavjih, ki dovolj natančno, a vseeno na zanimiv in privlačen način seznanjajo bralca z nastankom mesta Gorice, z nastankom goriškega gradu in z vlogo goriških grofov, v naslednjih poglavjih pa kratko obdelata Gorico pod Habsburžani in usodo Gorice po prvi svetovni vojni.

Po teh uvodnih, splošno zgodovinskih poglavjih je avtorica izbrala bolj monografski način pisanja in v posameznih poglavjih obdelala širjenje mesta, pomen prihoda jezuitov v Gorico, dogodke v zvezi z velikim tolminskim kmečkim puntom leta 1713, ustanovitev goriške nadškofije, ki delno osvetljuje tudi usodo oglejskega patriarhata; posebno poglavje je namenjeno Attemsovi palači in pokrajinskemu muzeju. Mariza Perat nam v nadaljevanju predstavi še goriški judovski geto, cerkev sv. Ivana v Gorici, goriško gluhomemnico, kar pa izkoristi, da bralcu poda lik znamenitega goriškega Slovenca kanonika in višjega šolskega nadzornika Valentina Staniča. Natrpani z najrazličnejšimi podatki tako umetnostne kot družbeno-politične zgodovine so prispevki o Placuti, slovenskem Alojzijevešču in sirotišču ter poglavje o uršulinkah v Gorici; av-

torica nas seznani z ustanovitvijo Katoliškega doma v Gorici, z delovanjem šolskih sester v Gorici in s pošto službo v Gorici. Posebno poglavje je namenjeno arhitektu Maksu Fabianiju, ki je bil velik oblikovalec urbanistične podobe Gorice. Iz poglavja o gledališču Verdi izvemo, da ga je ustanovil in dal zgraditi prav »tisti Jakob Bandeu ali Bandel, ki je Tolmince tako odiral pri davkih«. Marsikaj zanimivega o goriških bolnicah lahko preberemo v članku, ki je sicer namenjen opisu cerkve Brezmadežne. Zanimivo je branje o zgodovini goriške občine. Gorica je namreč postala mesto leta 1307 in takrat je tudi dobila pravico ustanoviti svojo občinsko upravo. Pomemben dogodek za Gorico, predvsem pa za razvoj protireformacije na Goriškem, je bil prihod kapucinov, ki jim Peratova namenja posebno poglavje, kot tudi naselju pri sv. Roku in cerkvi sv. Roka, ki so jo zgradili leta 1640 v zahvalo, da kuga, ki je morila po Goriškem, nekaj let prej, ni prizadela mesta samega.

Našo polpreteklo zgodovino obravnava poglavje, namenjeno malemu deškemu semenišču in njegovemu ustanovitelju nadškofu F.B. Sede-

ju. Solstvu sta namenjeni dve poglavji. Prvo nam predstavi začetke obveznega, državnega šolstva v 18. in 19. stoletju, poglavje o slovenskem šolstvu v Gorici pa precej natančno obravnava nastanek in razvoj slovenskih šol v Gorici. Tako je Peratova dovolj pregledno obdelala razvoj šolstva od druge polovice prejšnjega stoletja do usode slovenske šole po prvi svetovni vojni, po padcu fašizma in zadnji povojni stvarnosti na Goriškem. Zelo zanimivo je tudi branje poglavja o slovenskih časopisih, ki so izhajali v Gorici pred 1. in 2. svetovno vojno. Prvi slovenski list, ki je izhajal v Gorici, je bil »Domovina«. Prvič je izšel leta 1868, urejal pa ga je Andrej Marušič. Krajše poglavje nam opiše cerkev sv. Antona novega ali malega, kot jo imenujejo v Gorici; zadnje poglavje te zanimive publikacije, ki jo lahko imenujemo tudi »vodnik« po Gorici, je namenjen prometnim zvezam z Gorico ob koncu prejšnjega in na začetku tega stoletja.

Gre seveda predvsem za železniški promet skozi Gorico, kar je seveda pomenilo tudi za mesto odločilno važno zvezo s svetom. Na koncu je knjigi dodana osnovna bibliografija in manjši zemljevid goriškega mestnega središča, kar olajša razumevanje knjige same, še posebno za bralca, ki Gorice ne pozna zelo dobro.

Knjiga, ki jo bogatijo številne slike in jo je opremila Danila Komjanc, je prav gotovo primerena za učence in dijake naših šol, ki velikokrat povprašujejo po ožji zgodovini, a jim šola ne nudi dovolj znanja.

M. T.

dalje na 8. strani ■

Edvard Kocbek: Strah in pogum

V preteklih dneh smo na policah slovenske knjigarne zasledili knjigo, ki nam prinaša Kocbekove zbirke štirih novel: Strah in pogum. Knjiga je izšla v Ljubljani pri Mladinski knjigi, spremlja pa jo obsežen esej izpod peresa Andreja Inkreta.

Delo, ki ga vsi že poznamo in o njem »vse vemo«, a do katerega nismo imeli dostopa, je zagledalo luč že jeseni leta 1951 in dvignilo velik oblak prahu ter doživelo popoln odklon s strani literarne kritike, obenem pa za celo desetletje potisnilo avtorja v ozadje ter ga odmaknilo iz političnega in kulturnega sveta. A od tistega daljnega leta 1951 je preteklo že več desetletij in tako so Kocbekove novele zdaj zopet med nami. Neposredno lahko spoznamo njihovo literarno vrednost, pisateljev pristop do zgodovine in človekove eksistence ter odnos med avtorjevim ustvarjanjem v teh usodnih zgodovinskih procesih in med osebno dilemo, ki jo ta zgodovina povzroča.

V tem trajnem notranjem konfliktu je Kocbek prenehal s črno-belimi obravnavanjem najtemnejšega obdobja naše zgodovine in v pesniški obliki postavil v ospredje človeško problematiko, ki je nikakor ni mogoče opredeliti z ideološkimi oprijemi.

Uvodna novela Temna stran meseca se nam na prvi pogled zazdi najbolj enostavna, brez kake posebne problematike, saj nam prikazuje junaka strahopetca, ki se hoče rešiti revolucije, a ob tem začuti nesmisel svojega početja. Po spopadu s sovražnim stražarjem stopi na zgodovinski oder, strah in tesnoba se v njem spremenita v pogum in odločnost, v sebi pa odkrije silovitejšo resničnost. A tla resnice se mu zamajajo, ko pravi: »Zdaj tudi vem, da ima pogumni človek isto izhodišče kot strahopetnež, obema je nevarnost edina resničnost«.

Ali je pogum res nekaj zanesljivega in trdnega? Dileme, ki se odpirajo pri Kocbekovih junakih predstavljajo središče prav tako v ostalih novelah. V Blaženi krivdi se medicinec Damjan znajde pred ukazom, ki ga mora izvršiti, s svojo žrtvijo-izdajalcem Štefanom pa se sploh ne more prej pogovoriti. »To dejanje mi je zoprno, studi se mi, in ta ogabnost je hujša od bojazni«; ob teh besedah se Damjan spopade s silovitimi notranjimi konflikti, saj človek »ne more biti samo zgodovinsko uporaben in koristen, ampak mora biti tudi človeško neodvisen in svoboden«, če hoče ostati človek. Taki občutki groze in tesnobe zajamejo tudi junaka Gregorja v noveli Črna orhideja v trenutku, ko naperi brzostrelko proti lepi Katarini - izdajalki, ki kot tesnobna senca zajame junakovo dušo in prižge v njej iskro ljubezni.

Moč in sila hudobije, ki divja nad človekom, pa stopa v ospredje v noveli Ogenj v opisovanju belogardističnega kaplana Žgurja in njegove žrtve — partizanskega obveščevalca Toneta. Kaplan, izreden fanatik, vidi v življenju en sam cilj: krščanstvo kot izključno vodilo človeka. In za dosego tega »smemo uporabiti tudi silovitost«. A v trenutku, ko spove svojo žrtev, se mu zamajajo tla pod nogami: vse njegove besede, vsi njegovi cilji se razblinijo, ostane le še nepopravljivo zlo, ki ga je storil bližnjemu. Zajame ga groza, mračnost in osamljenost, zajet ostane v zgodovinskem krogu, iz katerega se ne more umakniti.

Kocbekovi junaki štirih »partizanskih novel« se zavedajo, da sami soustvarjajo zgodovino in v tej zgodovinski ujetosti si nenehno postavljajo vprašanja o lastni eksistenci; vedo namreč, da resnica ni ena sama, ampak ima več obrazov, in ta dilema muči njihovo notranjost, ki jo bo bralec bolje spoznal, ko bo knjigo sam prebral.

Majda Cibic

NEDELJSKE MATINEJE V GORICI

Ciklus nedeljskih matinej se bliža svojemu zaključku. V nedeljo, 3. t.m., je v goriškem avditoriju gostoval Trio Scaligero, beneški trio, ki ga sestavljajo violinist Roberto Muttoni, violončelistka Luisella Ghirello in pianistka Laura Cattaneo. V otvoritvenem delu programa je bil izveden Haydinov Trio št. 12 v C duru, ki je z vitalnostjo skladatelja in svežino izvajalcev pritegnil občinstvo. Sledile so štiri od osmih Bruchovih Osmih skladb op. 83, ki so melodično graciozne in izredno komunikativne. Tu so prišle predvsem do izraza solistične sposobnosti treh izvajalcev, mehkoba in jasnost udarca pri pianistki, globina violončela in pojoči virtuoizem violine.

Drugi del programa je obsegal Trio v G duru op. I št. 2, mladostno delo Ludviga van Beethovna, kjer je izstopala vodilna vloga pianistke Cattaneo pred ostalima dvema glasbiloma, ki sta harmonično dopolnjevali skladbo.

Izven programa je ansambel zaigral še Ogrski rondo, skladatelja Haydina. Program je predstavil dr. De Nicola.

L. Q.

Sodobno kmetijstvo

Vpliv pomankljive prehrane na zdravje krav

Napake, ki jih delamo pri krmljenju molznic, povzročajo različne posledice. Najprej nastanejo motnje v plodnosti in se zmanjša tudi mlečnost. Bolezni, ki nastanejo zaradi napak v prehrani, so odvisne od trajanja nepravilne prehrane in konstitucije živali, od razmer v katerih živali živijo, in od proizvodnega ciklusa. Živali so manj odporne proti infekcijam, organskim in parazitnim boleznim, če jih pomanjkljivo krmimo, tako da jim pokladamo premalo rudninskih snovi in vitaminov. Ne smemo pa jih dajati preveč, ker prav tako povzročajo zdravstvene motnje živali.

Tudi presnovne bolezni nastanejo zaradi napak v prehrani in se praviloma pojavljajo ob napakah pri krmljenju v tednih neposredno pred telitvijo ali po njej. Zato živali v proizvodnem ciklusu krmimo v skladu z njihovimi potrebami, ne preveč in ne premalo.

Tudi nepravilna sestava obroka ali pokvarjena krma vpliva na zdravje živali. Za normalno prebavo potrebujejo molznice veliko dobre osnovne krme. Brez te grobo vlaknate hrane se prebava v vampu in debelem črevesju spremeni. Posledica so hude obolenja prebavil. Nepravilno prebavljena krma povzroča v organizmu hude zastrupitve. Gnala ali plesniva hrana zastruplja in izčrpa organizem. Največje spremembe se dogajajo v jetrih, ki počasi pro-

padajo, živali v enem ali dveh letih shujšajo in jih moramo izločiti iz reje. Tudi razne strupene rastline, ostanki pesticidov, herbicidov, insekticidov ali fugicidov vplivajo na zdravje živali. Posledice zastrupitve s temi snovmi so lahko hitro opazne in hude, lahko pa jih tudi komaj opazimo, pri dolgotrajnem zastrupljanju pa so posledice izredno hude.

Urea je lahko dragocen vir surovih beljakovin za krave, vendar je v prevelikih količinah, in ob nepravilni uporabi izredno hud strup.

Motnje v prebavi povzroča tudi hitra menjava vrste in količine krme v obroku. Prebavila se morajo na novo vrsto krme počasi privajati.

Napake v prehrani se najpogosteje pojavljajo pri molznicah, ki veliko dajejo. Zato potrebujejo največ hranilnih snovi, njihova prebava in presnova sta izredno intenzivni in zato tudi občutljivi.

Če hočemo rediti zdrave, plodne živali, ki bodo veliko dajale, moramo pridelati veliko kakovostne osnovne krme. Pri tem ima travna silaža za zimo najvišjo vrednost, poleti pa kakovostna trava na pašniku. Vsakdanji obrok mora biti dovolj izdaten, dopolnjen z manjkajočimi hranilnimi snovmi. Vsaka krava naj dobi toliko krme in dodatkov kolikor ji na njeno mlečnost pripada.

Z. T.

SABLJIČI — VČERAJ IN DANES

• nadaljevanje na 5. strani

Kmetje so imenovali s starimi narečnimi imeni okoliške hribe, na katere so gonili past živino.

Od tržaške si proti goriški strani sledijo: »Na vrh ganh«, zatem »Globok žleb«, nato »Pod ogrejco« in »Boršt«, ki leži vzhodno nad vasico. Na severu sta »Goljak« in »Batinjon«, na zahodu »Špargulišče«, imenovano tako zaradi gojenja špargeljnov. Za njim se nahaja industrijsko mesto Tržič (Monfalcone).

Čeprav je zaselek, v katerem živim majhen, sem zelo navezana nanj. Poznam vse hribe, ki ga obkrožajo, vse steze, vsa polja, tudi po imenu. To zame mnogo pomeni, ker se človek dandanes ne zanima več za take na videz malenkostne stvari, ki so po pravici zelo zanimive in je prav, da jih ohranjamo.

—□—

TELEVIZIJA MORA BITI VZGOJNO-INFORMATIVNO SREDSTVO

■ nadaljevanje s 3. strani

skem jeziku. Tako bi lahko vsak dan sledili v slovenščini dogodkom v deželi; učenci bi lahko sledili v slovenščini šolskim oddajam, kar bi tudi olajšalo delo učiteljev in bi postala televizija del nas vseh in našega vsakdanjega življenja. Dokler pa nimamo še svojih televizijskih oddaj, se poslužimo tujih, a pravilno izbirajmo in ne pretiravajmo s prekomernim gledanjem televizije.

Bojan Brezigar:

Varianta Splošnega regulacijskega načrta v devinsko-nabrežinski občini

V.

Na produktivnem kmetijskem območju krajsko - kmetijskega interesa so dovoljene stavbe za bivališča v funkciji izkoriščanja kmetijskih površin in potreb operaterja, za katerega je kmetijstvo prva dejavnost, s poslopij namenimi proizvodnim strukturam, skladiščenju, prvi predelavi in prodaji kmetijskih pridelkov; dovoljena so tudi poslopja za živinorejo ter za hrambo in vzdrževanje kmetijskih strojev. Izključena so torej majhna takozvana skladišča za orodje, ki bi morala v teoriji služiti površinam omejene velikosti in ki se potem, kot vidimo iz prakse, spreminjajo v strukture za prosti čas. Tovrstne pobude namreč ne morejo predstavljati nobenega doprinosa v razvoju kraškega ozemlja in se tudi ne vključujejo med tradicionalno tipologijo izkoriščanja teritorija.

Za omenjene posege je ozemeljski gradbeni indeks 0,04 kub. m. na kv. m., od katerih morajo biti najmanj tri četrtine namenjene poslopijem za produktivno dejavnost. Gradbeni indeks za rezidenčno rabo je torej 0,01 kub. m. na kv. m., kjer pa je treba poudariti, da sestavljajo površino zemljišča, ki so last istega kmetijskega operaterja in namenjena kmetijski rabi, tudi če so razpršena po teritoriju. Kar zadeva strukture za predelavo in prodajo kmetijskih pridelkov, pri čemer so vključene tudi pobude agrituristične vrste, je gradbeni indeks dodatnih 0,02 kub. m. na

kv. m. Namesto omenjenih struktur lahko operater gradi strukture za živinorejo, ki ne smejo kriti površine, ki presega 10% zainteresirane parcele.

Skratka, če hočemo obnoviti, je indeks za rezidence kmetijskih operaterjev 0,01, katerim je moč dodati 0,03 za produktivne dejavnosti in 0,02 za strukture, ki jih bom zaradi enostavnosti imenoval agrituristične; oziroma lahko alternativno živinorejec izbere indeks 0,01 za rezidenco in prekrije za živinorejske objekte 10% razpoložljive površine, pri čemer je treba seveda poudariti, da gre v vsakem primeru za en sam poseg in da torej niso dovoljeni tisti posegi, ki bi predvidevali samo gradnjo rezidenčnega dela. Poudariti je še treba, da je neprimerno izkoriščanje nepremičnin kršitev normativ in se ocenjuje kot črna gradnja. Vsekakor pa bo treba primerno sanirati že obstoječe stavbe, ki niso v skladu s temi določili in predvidena so tudi primerna določila, da omogočimo vzdrževalna dela in popravila obstoječih poslopij, ki se nahajajo na tem območju.

Kmetijsko produktivno območje pretežno kmetijskega interesa, ki je najbolj dragoceno območje, v bistvu obdelane in obdelovalne površine, je podvrženo podobnemu normativu, pri čemer pa so izključene strukture agrituristične vrste in veliki živinorejski objekti, dovoljene pa so tudi kmetijske strukture v obliki toplih gred. Ta raz-

lika je bila potrebna z namenom, da omogočimo boljše izkoriščanje tistega dela teritorija, ki je najbolj primeren za kmetijsko dejavnost in da prenesemo obrobne dejavnosti v druge cone, ki so prav tako kmetijske, a jih ni mogoče tako intenzivno izkoriščati; na ta način ne oškodujemo razvoja kmetijstva, ki ostane tudi na osnovi te variante primarna dejavnost pretežno gospodarskega interesa in ga torej namerava tudi ta uprava ovrednotiti.

V oporo kraškimi vasem smo določili nekatera območja opremljene zelene površine, ki so jih delno nakazale vaše skupnosti same in ki so že izkoriščene v ta namen. Predvideli smo tudi nekatera območja namenjena javnim storitvam in športnim napravam, ki so bila prav tako predvidena v prejšnjem normativu.

TURIZEM ODLOČILNA KARTA RAZVOJA

Zadnja točka tega mojega poročila, a seveda ne po pomenu, je turizem. Ze večkrat sem lahko poudaril, da bi bil turizem lahko eden najpomembnejših gospodarskih virov v naši občini. To predvideva med drugim že načrt iz leta 1974, ki je namenil ogromno prostora razvoju turistične dejavnosti, celo toliko, da so ocenjevali, da dopušča preveč. Načrt iz leta 1974 je bil s te strani zelo odprt do zasebnega podjetnika, kateremu je prepuščal najširše možnosti posega na znatnih površinah, z dokajšnjimi možnostmi gradnje in brez prevelikih vinkulacij, kar zadeva tipologijo in namembnost objektov. Izkazalo se je, da so ta navodila neprimerna, kajti v desetih letih ni noben podjetnik predložil rešitev, ki bi ustrezale osnovnemu pogoju načrta: da mora namreč to biti dejansko načrt za turistične pobude in ne načrt za nepremičninske pobude ali prikrit rezidenčne pobude.

Polemika zaradi Južnega Tirola

Revija »EG-Magazin«, ki jo izdaja tiskovni urad Evropske gospodarske skupnosti v Bonnu, je objavila pred kratkim članek z naslovom »V Južnem Tirolu potrebujejo Evropo«. Pisec članka trdi, da so zaradi ljudskega štetja in zaradi sorazmernega porazdeljevanja javnih služb in ljudskih stanovanj nastali na Južnem Tirolskem zelo težavni odnosi med Italijani in Nemci. Proti glavnemu uredniku omenjene revije in proti tiskovnemu uradu Evropske gospodarske skupnosti sta odločno protestirala južnotirolski evropski poslanec Dalsass in zahodnonemški krščansko-

demokratski poslanec Oton Habsburški. Njuno vprašanje je bilo tudi predmet razprave Evropskega parlamenta.

V svojem vprašanju omenjena evropska parlamentarica odločno zavračata izvajanje avtorja članka, kateremu očitata, da je hote spravil v slabo luč južnotirolsko skupnost. Poslanca zahtevata od pristojne komisije v Bruslju, naj poskrbi, da publikacije Evropske gospodarske skupnosti v prihodnosti ne bodo vsebovale prispevkov proti narodnim oziroma etničnim skupinam, temveč se bodo za te skupine dosledno zavzemale.

—□—

ORGELSKI KONCERT V NABREŽINI

V župni cerkvi sv. Roka v Nabrežini bo v nedeljo, 17. marca, ob 17.30 orgelski koncert prof. Huberta BERGANTA.

Vabljeni!

»GORISKI SPREHODI« ZANIMIVA ZGODOVINSKA KNJIGA

■ nadaljevanje s 6. strani

Dobrodošla pa bo vsakomur, ki išče nekaj bistvenih podatkov o Gorici ali pa bi si jo želel obiskati kot turist.

Mariza Perat si ob tem knjižnem prvenecu nedvomno zasluži priznanje za delo, ki ga je opravila. Priznanje pa gre tudi reviji Pastirček, ki s podobnimi publikacijami bogati našo zamejsko publicistiko z zanimivimi in koristnimi deli.

REVIJA »PESEM MLADIH« V TRSTU

Zveza cerkvenih pevskih zborov v Trstu priredi v nedeljo, 17. marca, ob 17. uri, v Kulturnem domu v Trstu tradicionalno revijo otroških in mladinskih pevskih zborov »Pesem mladih«. Ker gre za že tradicionalno spomladansko revijo otroških in mladinskih zborov, se je tudi letos prijavilo visoko število pevskih ansamblov. Vsak zbor bo zapel tri pesmi za konec pa bodo skupno izvajali pesem Lenčke Kuper »Nikoli slabe volje«.

Slovensko karitativno društvo SLOKAD vabi člane in prijatelje, ki se zavedajo važnosti dobrodelnega delovanja v korist naše mladine, da se udeležijo OBCNEGA ZBORRA, ki bo v torek, 19. t.m., ob 20. uri na sedežu Slovenske prosvete

SREČANJE BIASUTTI-WAGNER

V Šmohorju na Koroškem, torej na avstrijski strani prelaza na Mokrinah, je bilo 7. t.m. srečanje med delegacijama Furlanije - Julijske krajine in dežele Koroške. Vodila sta ju predsednik deželnega odbora Biasutti in deželni glavar Wagner.

Obširno so razpravljali o nujnosti, da se sprostijo obmejni pregledi, tako da ne pride do hudih zastojev, ki hromijo turistični promet tako pozimi kot — predvsem — v poletnem času.

Razpravljali so tudi o cestnih povezavah, torej o avtocestnih priključkih na področju Trbiža in Beljaka in o predoru Monte Croce Carnico.

Končno so se na srečanju deželnih urav razgovarjali o možnosti skupnih zimskešportnih naprav na Koroškem in v Furlaniji-Julijski krajini, predvsem na obmejnem področju.

DRUŠTVO SLOVENSKE IZOBRAZEN

CEV v Trstu in združenje MOST vabita na predavanje dr. Damjana PRELOVŠKA na temo »Kako je nastal terezijanski Trst?« Predavanje bo v Peterlinovi dvorani v Trstu, Donizettijeva ulica 3, v ponedeljek, 18. marca, ob 20.30.

Notranji minister Scalfaro je odredil, da štirje policijski agenti, ki so prejšnji teden v ul. Giulia v Trstu do smrti ranili domnevnega terorista Pietra Greca, začasno ne smejo izvrševati svoje službe.

Naj mi bo tu dovoljen oklepaj. V zadnjih letih je bilo mnogo govora o strahu, ki naj bi ga ta uprava in še zlasti stranka, za katero si štejemo v čast, da jo lahko zastopam v tem svetu, izražala zaradi takozvanega »etničnega onesnaženja« naše občine. Seveda moram potrditi, da ta strah obstaja, čeprav je »onesnaženje« — in besede, ki mi ni všeč, nisem začel uporabljati jaz — žal sestavni del zgodovine, ki je ne bom tukaj obnavljal, ker bi bilo to popolnoma odveč; mislim pa, da to ni bistveno vprašanje izbiri, ki jih sprejemamo. Dve točki sta namreč pomembni; prvič, mi smo sorazmerno majhna občina in smo že sedaj z veliko težavo kos vsem bremenom, ki jih predstavlja demografski razvoj zadnjih dvajsetih let. Včasih se predvsem mi upravitelji zavedamo, da začenjajo strukture škripati in da storitve ne zdržijo več bremena dela. Seveda, nismo dosegli ravni nekaterih občin periferije Milana, vendar naše stanje ni rožnato in so storitve, ki jih lahko zagotovimo, včasih pomanjkljive kljub dobri volji upraviteljev in veliki angažiranosti uslužbencev. Dodatni demografski prirastek bi pomenil torej poslabšanje javnih storitev in bi bil poleg tega nesmiseln, kajti število prebivalstva naše pokrajine stalno upada in ni moč videti razlogov, zaradi katerih bi bile potrebne dodatne velike površine gradbenih zemljišč. In tudi če bi bilo tako, mislimo, da bi bil Sesijski zaliv zaradi svoje izrazito turistične usmerjenosti najmanj primeren kraj.

Opravičujem se kolegom svetovalcem, če sem ponovil nekatere misli, ki sem jih že prej povedal, vendar mislim, da je to potrebno, da dokončno pojasnimo stališče o turističnem razvoju.

Poleg tega je še en razlog, zaradi katerega rezidenčna dejavnost v turističnem predelu občine ni dovoljena in to je najbolj naraven razlog: mislimo namreč, da je treba turistično dejavnost razvijati in gojiti, da prinese največji

možni dobrobiti občini in zaposlitev določenemu številu naših prebivalcev. Vemo, da privatizacija turistične cone in njena porazdelitev med kakih tisoč dobrostoječih državljanov, ki bi si lahko dovolili luksuz, da kupijo mini stanovanje, ne prinaša dohodkov v občino in ne prinaša, razen kake izjeme, novih delovnih mest. Občina bi bila torej prisiljena k statičnemu stanju v pričakovanju kdove kakšnih pobud, ki bi lahko prinesle nove možnosti zaposlitve in bi torej pomenile novo spodbudo za splošni razvoj.

Na tej osnovi je naša uprava pristopila k preučevanju stanja v pričakovanju odobritve te splošne variante. Osnovna ugotovitev je bila, da v zadnjih desetih letih ni bilo narejenega nič in da je celotni obalni pas dejansko v razpadu. Vendar na vprašanje, kako spremeniti to stanje, ki smo si ga vsi zastavili, ni bilo enotnega odgovora in kadar govorimo o tem, da mi vsi nismo našli enotne rešitve, mislim pri tem tudi na deželno upravo, na katero smo se obrnili z zelo jasnimi zahtevami.

V teku dolgih in težkih pogajanj, ki so jih stranke večine vodile o tem vprašanju, sem namreč vztrajal pri nujnosti, da bi si mi, javna uprava, prevzeli pobudo. Preveč pomanjkljivosti smo namreč ugotovili v delu zasebnih podjetnikov, da bi lahko dovolili občini, da skoraj brez konca odlaša z rešitvijo stanja, ki je zaradi razpadanja, zaradi pomanjkanja vsakršnega razvoja in zaradi številnih neizpolnjenih pobud doseglo že popolnoma nevzdržno raven. Vztrajali smo torej pri potrebi, da predvidimo za celotno turistično območje podrobnostni načrt in imeli smo potrebne stike z deželno upravo, da preverimo, če bi bila izdelava podrobnostnega načrta in, kar je seveda pomembnejše, izvedba načrtovanih del možna z znatnim javnim posegom.

Zal je bil odgovor v bistvu negativen. O izdelavi načrta je dežela trdila, da ni deželnih za-

konov, ki bi predvidevali prispevke v ta namen, kar pa zadeva izvedbo del odgovor ni bil tako negativen, vendar je bil vsekakor osnovan na zasebnem posegu, ki bi ga dežela finančno podprla za gradnjo javnih struktur in struktur za javno uporabo.

Na osnovi tega dogovora in upoštevajoč tudi razhajanje v večini, kjer sem vsekakor vztrajal pri potrebi podrobnostnega načrta, je bila izbrana vmesna pot. Tako smo sklenili, da poverimo tehnikom nalogo, da izdelajo poglobljeno varianto celotnega turističnega predela v občini; in izraz poglobljene variante ni naš, ampak ga je uporabil že deželni odbor v sklepu, s katerim je odobril naš prejšnji načrt. Ta varianta je danes sestavni del variante regulacijskega načrta.

Ta poglobljena varianta dopušča podjetniku, da zgradi nekatere turistične strukture z znatno manjšimi investicijami ali vsekakor bolj podeljene, kajti določa območja, ki smo jih razmejili tudi ob upoštevanju, kolikor je bilo mogoče predlogov, ki smo jih prejeli od raznih podjetij, ki so lastniki turističnih predelov in od drugih zainteresiranih ustanov. Odslej je realizacija turističnih struktur možna tudi po manjših območjih, vsekakor pa je podvržena izvedbenim načrtom, ki jih homo torej skupno ocenjevali v tem občinskem svetu. Glede na podrobnostni načrt, je tu po moji oceni negativna plat v dejstvu, da predlog, ki ga predstavljamo, ne dopušča krajevnih upravi hitrih možnosti posega v zvezi z ureditvijo nekaterih javnih infrastruktur, ki bi bile potrebne. Beseda je torej v bistvu prepuščena zasebnemu podjetniku in upamo, da bodo v bodoče predlogi bolj ustrezali potrebam občine in naravni usmeritvi naše obale. O vprašanju zasebnega podjetnika se bom kasneje še zaustavil, vendar mislim, da je treba prej obrazložiti, kako so bila razmejena območja in kateri posegi so predvideni v posameznih conah. (Dalje)